

KRİZİN SEYR-Ü SEFERİ: ABD'DEN AB'YE...

TEMEL DEMİRER

Küresel krizin salladığı coğrafyaların başını ABD çekiyorsa, ikinci sırada AB alanı var. Orada da sıkıntılı ülkeler İrlanda ve Güney Avrupa ülkeleri. Yani Yunanistan, Portekiz, İspanya, Güney Kıbrıs... Doğu Avrupa ülkeleri de sallandı tabii, ama bugünlerde güncel değiller. Bu listeye, yakında Belçika da eklenebilir. Hatta sallananların arasına İtalya da katılırsa sürpriz sayılmayacak...

"Dünyayı değiştirmek isteyen, önce onu doğru anlayabilmelidir."[1]

"Küreselleşme" veya neo-liberal saldırganlık ulaştığı koordinatlarda karaya oturmakla kalmayıp, III. Büyük Bunalımı da tetikledi.

Sürdürülemez kapitalizmin yapısal soru(n)ları "finansal" düzlemde boy verirken, bu da bugünde bir borç krizi formuna rücu etti.

Ancak formel açıdan hangi tür(ev)de olursa olsun kapitalizmin sürdürülemezliğinden ve bunun yapısal verisi olarak derinleşerek yaygınlaşan III. Büyük Bunalım'dan başka bir şey değildir.

Kolay mı? AB'yi göklere çıkartan bir liberal "solcu"nun bile "Yeni bir mali kriz kapıda"[2] demek zorunda kaldığı bir güzergâhta ilerliyoruz...

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) 2011 tahminlerini içeren görünüm raporuna da yansıyan "bıçak sırtı dengede kafaların

karışık olduğu"[3] artık bir "sır" değilken; IMF'nin raporu, dünya ekonomisinin 2011 yılında, daha önce öngörülenden daha fazla yavaşlayacağını söylüyor. IMF'ye göre gelişmiş ülkelerin kamu borçlarının yükü ve bunları yönetmeye yönelik politikaların etkileri ekonomik toparlanma üzerinde olumsuz etki yapıyor!

Kapitalist dünyada karamsarlık artarken; 'Batan Piyasalar'[4] başlıklı yapıtında E. Ahmet Tonak, krizi "XXI. Yüzyılın İlk Buhranı" diye niteleyip, bir altüst oluş dönemine doğru ilerlendiğinin, kapitalizmin "konjonktürel"den çok "yapısal" soru(n)larının öne çıktığının altını özenle çiziyor.

'Standard Chartered' (SC) bankasının hazırladığı 'Süper-Döngü Raporu/ Super-Cycle Report' başlıklı rapora göre birincisi 1870-1913, ikincisi 1945-73 olmak üzere, bu kez 2000'de başlamış olan üçüncü "süper-döngü"yü yaşıyoruz.

Bu "tarihsel harita" aynı zamanda bize 1914-1944 ve 1974-2000 dönemi arasındaki "yapısal kriz" olarak nitelenmesi gereken aralıklara işaret ediyor.

Diğer bir deyişle rapor, küresel kriz mali bir krizle sona ererken, kriz yönetim modelinin de tükendiğini haber veriyor. Aynı dönemde, tam da Fernand Braudel'in yaklaşık 45 yıl önce öngördüğü gibi, finansallaşmayla birlikte bir hegemonya döngüsü sona eriyor ve yeni hegemonya adaylarının yükselmesine tanık oluyoruz.

"Yeni bir dönem" kapımızı çalıyor; onların bundan kuşkusu yok; bizim de olmasın, olmamalı da!

Küresel krizin salladığı coğrafyaların başını ABD çekiyorsa, ikinci sırada AB alanı var. Orada da sıkıntılı ülkeler İrlanda ve Güney Avrupa ülkeleri. Yani Yunanistan, Portekiz, İspanya, Güney Kıbrıs... Doğu Avrupa ülkeleri de sallandı tabii, ama bugünlerde güncel değiller. Bu listeye, yakında Belçika da eklenebilir. Hatta sallananların arasına İtalya da katılırsa sürpriz sayılmayacak...

ABD FASLI

Sermayenin yeni(den) yapılanma arayışı, büyük bir alt üst oluşu; dolayısıyla da krizin tehdit ile imkânlarını devreye sokarken; "ileri" ile "geri" arasındaki eşitsiz birleşik kapışma derinleşerek yaygınlaşıyor.

Örneğin ABD, Japonya, Almanya ve İngiltere'nin dünya ekonomisi içindeki yeri giderek küçülürken, ABD resesyona boğuşuyor.

Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) verilerine göre, ABD'nin dünya ekonomisindeki payı, satın alma gücü paritesine göre gayri safi yurtiçi hâsıla (SGP-GSYH) bazında, 1980'de yüzde 24.585 iken, 2011 yılında yüzde 19.884'e, 2015'de ise yüzde 18.4'ün altına inecek.

Bu noktada Mahfi Eğilmez, "FED bugün Keynesyen uygulamanın 1930'lardaki gibi işe yaramayacağını düşünemiyor mu?" sorusunu dillendirmekte haklıdır.

Gerçekten de ABD Başkanı Barack

Obama'nın, "Gerçek şu; bu resesyondan tamamen çıkmamız birkaç yıl sürecek. Resesyonda işlerini kaybeden 8 milyon işsize iş bulmak zaman alacak," demek zorunda kaldığı koordinatlarda; Kaliforniya Valisi A. Schwarzenegger para kalmadığı için çalışanlara ücretsiz izin verirken; ABD Hazine Bakanı Timothy Geithner de, dünyanın geçmişte olduğu gibi ABD'ye bel bağlamaması gerektiğini açıklıyor...

Stephen M. Walt de ekliyor: "Geçmişte diğer ülkeler Amerika'nın becerisine özenirken, son yıllardaki başarısızlıklarımız nedeniyle dünyanın gözündeki cazibemizi kaybettik..."[5]

Ayrıca Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Prof. Paul Krugman ise, ABD'li yetkililerin ekonomideki toparlanmayı "olduğundan daha iyi gösterdiğini" öne sürüp, politikacılara yönelik zehir zemberek açıklamalar yaparak, "Yaşamakta olan şeyin iyileşmeyle uzaktan yakından ilgisi yok," diyor.

Gerçek rakamların inkâr edildiğine dikkat çeken Krugman, ABD Hazine Bakanı Geithner ya da Bernanke'nin iddia ettiği gibi iyileşme yolunda ilerlenmediğine dikkat çekiyor.

İş bununla da sınırlı değil! New York Üniversitesi Ekonomi Profesörü Nouriel Roubini de, ABD konut piyasasının çift dip sürecinde bulunduğunu ve moratoryuma sürüklendiğini belirtiyor!

Dahası, kamu borçları hızla artıyor. Merkezi yönetim net borcu 2007 yılında GSYİH'nin yüzde 42'sindeyken şu anda yüzde 65'in üzerinde. IMF tahminleri 2012 yılında bu oranın yüzde 80'lere yaklaşacağını gösteriyor.

Buna eyalet ve yerel yönetim borçları dahil değil. Dolayısıyla, mali genişlemenin daralmasını konuşması gerekirken, Amerikan hükümeti işsizliği düşürmek için ilave genişlemeyi konuşmak zorunda kalıyor.

"Kısacası ABD'de işler iyi değil. AB üye ülkelerinin iflası olasılığının konuşulduğu bugünlerde dünyanın dikkati Avrupa üzerinde olmasa hep ABD'yi konuşuyor olacaktık,"[6] diyor Murat Yülek...

ABD'de 6 banka daha kapanıp; krizde 'Yeşil Kart' başvurusunda patlama yaşanırken...

Harvey Blatt'in, "Zengin, şişman, mutsuz ve çevresel açıdan aptal"[7] diye nitelediği ABD; "Sağlık sistemi reformunun sosyalizm sayılması, küresel ultra liberalizm, McCarthy'cilik dahası Klu Klux Klan'ın karanlık dönemlerine hasret 'Çaycılar'ın ustaca uyguladıkları popülizmin"[8] girdabında debeleniyor...

Shankar Vedantam'ın, "ABD'de sağ solun şeytan olduğundan, sol da sağın gerizekâli olduğundan emin,"[9] diye betimlediği dizaynda "Siyasi sistemde genel bir sağa kayış, giderek artan bir parçalanma eğilimini de beraberinde getiriyor."[10]

"Ekonomik kriz, yüksek işsizlik işçi sınıfını, orta sınıfları korkutuyor, güvensizlik duygusunu körüklüyor. Bu kesimler ABD'nin ihracat gücünün, teknolojik üstünlüğünün, uluslararası alandaki rakipsiz konumunun meyvelerini yedikleri zamanları, kısacası ABD hegemonyasını özlüyorlar.

Bu, ABD'li çokuluslu şirketler açısın-

dan, gelişmekte olan piyasalara kolayca girip çıkabildikleri, 'ekonomik tetikçilerin' yeni iş alanları açtığı, hükümetleri değiştirebildiği bir 'asr-ı saadet' dönemiydi. Şimdi Çin, Hindistan, Rusya, Brezilya gibi ülkeler yükseliyor, ABD'nin nüfuz alanlarına ('yenisömürgecilik' coğrafyalarına) giriyorlar; madenleri, değerli mineralleri, gıda enerji havzalarının denetimini ele geçirmeye, hükümetleri etkilemeye başlıyorlar. Böylece hem ABD işçi sınıfının ve orta sınıfının refahının altın çağını hem de çokuluslu şirketlerin 'asr-ı saadeti'nin bittiğini haber veriyorlar.

Artık kendi işçi sınıfının, orta sınıfın refah kaybını ülke içi kaynaklarıyla telafi edemeyen ABD egemen sınıfları açısından, Cecil Rhodes'ın 'devrim istemiyorsanız emperyalizme katlanacaksınız' sözleri gerçeklik kazanıyor. Simgesel bir hareketle Churchill'in büstünü Beyaz Saray'dan çıkararak Obama'yı, İngilizlerin de yardımıyla, bu eksenden eleştirmeye başlamak, büyük sermayenin arzularıyla alt sınıfların korkuları arasında bir köprü kurmaya olanak sağlıyor. Tam dış piyasalara, doğal kaynaklara, nüfuz alanlarına gereksinim artarken, 'sömürgeciliğe karşı', 'ABD liderliğini tasfiye etmeye kararlı' bir başkan olabilir mi?

Obama antisömürgeci filan değil. Ama bu söylemin, siyaseti daha militanist bir yöne çekmeye ve emperyal maceralar için gerekli kamuoyu desteğini, insan malzemesini oluşturmaya hizmet edeceği de bir gerçek. Böyle bakınca, ABD'nin Ortadoğu'daki hareket alanını kısıtlayan İran'ın etkisinin kaldırılmasının önemi, hem stratejik bölgeleri denetim altında tutmak hem de ABD'nin askerî gücüne güveni restore etmek açısından artıyor." [11]

Bu tablo da "Yeni savaş senaryosu" nun da zeminini oluşturuyor!

Nasıl mı?

İşsizlik, yoksullaşma, ev piyasalarının krizi, kredi piyasalarındaki tıkanıklıklar, giderek daha sık vurgulanan talep yetersizliği sorunu ABD ekonomisinin canlandırılmasını gerektiriyor; 'The Washington Post' yazarı, Obama'nın ekonomik büyümeyi canlandıracak güçleri harekete geçiremezse 2012 seçimlerini kazanamayacağını vurguladıktan sonra, iki olasılığı değerlendiriyor.

Birincisi iş döngüsü (business cycle) kendiliğinden toparlanma aşamasına geçer. Ancak bu olasılık çok düşük...

"Peki ekonomiyi başka ne canlandırabilir?" diye soran yazar; soruyu, "Bunun cevabı çok açık ama sonuçları da bir o kadar korkutucu" diyerek cevaplandırıyor ve devam ediyor: "Geçen sefer ekonomik krizi nihayet ne sonlandırdı? II. Dünya Savaşı..." [12]

AB FASLI

ABD faslı böyleyken; AB de bundan farklı değil!

Avro'nun ve bir ekonomik blok olarak AB'nin geleceğinin, siyasi yönetim sorunları giderek derinleşirken ekliyor Uğur Gürses: "2010, herhâlde tarihe 'Avrupa krizinin başladığı yıl' olarak geçecek. Zira İrlanda krizinin çözümündeki yol haritası gösteriyor ki; kriz içinde kriz yaşanıyor. Zaman kayıpları, iç çekişmeler, pazarlıklar, iç politika hesapları;

Artık kendi işçi sınıfının, orta sınıfın refah kaybını ülke içi kaynaklarıyla telafi edemeyen ABD egemen sınıfları açısından, Cecil Rhodes'ın 'devrim istemiyorsanız emperyalizme katlanacaksınız' sözleri gerçeklik kazanıyor. Simgesel bir hareketle Churchill'in büstünü Beyaz Saray'dan çıkararak Obama'yı, İngilizlerin de yardımıyla, bu eksenden eleştirmeye başlamak, büyük sermayenin arzularıyla alt sınıfların korkuları arasında bir köprü kurmaya olanak sağlıyor.

oysa kriz, değişimin de ağlarını örüyor.

Yunanistan krizini hafifleten süreç, AB ve IMF ortaklığında bir fon oluşturulmasıyla, bazı üye ülkelerin krize aday olmaları hâlinde bu fonun önemli bir sigorta olduğu anlatılarak başlamıştı. Yılın ilk yarısında, PIGS olarak adlandırılan Portekiz, İrlanda, Yunanistan ve İspanya krize aday ülkelerdi.

O gün de, bugün de, krize giren ya da yakın aday olan ülkelerle birlikte ortaya dökülen 'kriz matematiği' gösteriyor ki; krizle çalkalanan ülkelerin ya da bankalarının kayda değer borçları var, alacaklısı da AB'nin iki 'amiral gemisi' Alman ve Fransız bankaları! Krizdeki borçlu 'yanıyor' da alacaklı 'yanmıyor' mu?"

Aynı konuda "Dubai'nin sorunu dünya çapında bir mesele olabilir mi?" sorusunu, "Bence olabilir çünkü Dubai'ye borç verenler arasında Batı'nın önde gelen ve krizden yeni çıkmakta olan bankaları var," yanıtını veriyor Servet Yıldırım da...

AB'NİN (ZAVALLI) DURUMU

Kim ne derse desin; "2010 başında küresel ekonominin meselesi Yunanistan krizi dolayısıyla "Ne olacak bu AB ekonomileri?" meselesiydi. 2011 başında ise bu kez merkezi AB ülkelerinin bankacılık sistemleri tartışmanın odağındadır. Soru yine aynıdır." [13]

"İyi de şimdi ne olacak" mı?

Ulaşılan koordinatlarda AB yetkilileri birbiri ardına düzenledikleri toplantılarda Avro Bölgesi'ni krizden kurtarabilmenin yollarını arıyor; ya da AB-IMF'nin İrlanda'ya yönelik 85 milyar avroluk yardım paketine rağmen piyasalar düzelmüyor. Borsalardaki kayıp artıyor, avro kendine gelemiyorken; "Asıl sorun İrlanda'ya ne olacağı değil, durumu İrlanda'dan pek farklı olmayan Portekiz ve İspanya'ya ne olacağı, Avrupa'da dominoların nereye kadar düşmeye de-

vam edeceğidir." [14]

İstatistikler, Yunanistan'dan başlayan, İrlanda ile devam eden borç ve iflas sarmalının, Portekiz, İspanya ve İtalya'yı içine alarak genişleyeceğine işaret ediyor.

Alman basınındaki analizlerde İspanya'nın Aralık 2010 sonuna kadar 9 milyar, 2011 yılı içindeyse 90 milyar avro ödemede bulunması gerektiği ifade ediliyor. AB Komisyonuna göre 2010 sonu itibarıyla İspanya'nın bütçe açığı yüzde 9.3. Ve asıl kırılma İspanya'nın iflasiyla yaşanacak gibi görünüyor. Yani, AB hızla duvara toslamak üzere ilerliyor.

'Die Zeit' gazetesine avro ile ilgili bir değerlendirme kaleme alan Oxford Üniversitesi 'Avrupa Araştırmaları Enstitüsü' yöneticisi Prof. Timothy Garton Ash, İspanya'nın iflasi durumunda AB için "olmak ya da olmamak" noktasına gelineceğinin altını çiziyorken; piyasalarda Yunanistan ve İrlanda'dan sonra Kıbrıs Rum Kesimi'nin derin krize gireceği endişesi kök salıyor...

Yine Uğur Gürses'in, "AB'deki kırılma hızla devam edecek" diye betimlediği güzergâhta AB'nin "kurtarma paketi" sonrasında birçok Avrupa ülkesine sıkı tasarruf programları dayatıldı. Bu programların en önemli ayaklarını, sosyal güvenlik çerçevelerinin kırılması ve emek piyasalarının "esnekleştirilmesi" oluşturuyor. Yine paralel izlenen diğer bir politik hedef ise, Avro'nun istikrarını sağlamak, Avrupa para birliğine giriş kurallarını belirlemek için kararlaştırılan Avrupa İstikrar ve Büyüme Sözleşmesi'nin ilkelerinin sertleştirilmesidir.

Bu sözleşme, Avro'ya katılan ülkelerden elde ettikleri vergiler kadar harcama yapmalarını öngören dengeli bir devlet bütçesi talep ediyor. Ekonominin dalgalı olduğu dönemlerde bile dev-

letlerin gayri safi yurtiçi hasılasının en fazla yüzde üçü oranında borçlanmasını ve tüm borçlarının bu hasılanın yüzde 60'ını geçmemesini ön görüyor. Şu ana kadar Avrupa Komisyonu, bu kuralların çiğnenmesi hâlinde yaptırımlar önerebiliyor, ama ceza veremiyordu. Şu ana kadar bakanlar konseyi üçte iki çoğunlukla karar verebiliyordu.

Özellikle Fransa veya Almanya, bu ilkeleri çiğnemeleri hâlinde, kolaylıkla bakanlar konseyinde aleyhlerinde sert kararlar alınmasını engelleyebiliyorlardı. Şimdi bu durum değiştiriliyor. Cezalandırma otomatik bir işleyişe bağlanıyor. Hatta Almanya daha da ileri giderek, fazla borçlu ülkelere Avrupa Birliği destek fonlarından para aktarılmasını öneriyor. Bu şekilde AB içerisinde şimdiden şekillenmiş olan sosyal parçalanmayı derinleştiriyor.

Gerçekten de kapsamlı "kemer sıkımlar"la halkın refah düzeyine yönelik saldırıların, Yunanistan ve İrlanda'dan sonra Portekiz, İspanya, İtalya gibi ekonomileri çok daha büyük ülkelere doğru yayılması bekleniyor. AB'nin merkez ülkelerinden biri olarak bilinen Belçika'nın adı da, hiç beklenmedik bir biçimde bu ülkelerle birlikte anılmaya başladı; Immanuel Wallerstein'in, "Avrupa, bulaşıcılığına rağmen Atina'nın yarattığı ekonomik sorunu çok zorlanmadan çözebilir. Fakat bölünme tehlikesi altındaki Belçika'nın krizi, kolayca tüm kıtanın krizi hâline gelebilir." [15] uyarıları eşliğinde...

Tüm bu saldırının arkasında, sözde piyasaların ve genelde kapitalizmin kendi kendine dengeye geleceğine, istikrar ve refah sağlayacağına ilişkin, fiilen bir kez daha iflas etmiş 300 yıllık bir ideoloji yatıyor. Böylece içinde bulunduğumuz durum bir taraftan, "Yangını söndürmek için, bizzat yangını çıkaran kundakçıyı yardıma çağırmaya benziyor" öbür taraftan da "kendi kuyruğunu yiyerek yaşamaya çalışan bir yılan". [16]

Özetle AB istatistik kurumu Eurostat'ın verilerine göre Avro Bölgesi'nde işsizlik rakamları ciddi şekilde tehdit oluşturmaya başlamışken; oranlar 1998'in Temmuz'undan beri görülenlerin en yükseği olarak kaydedildi. Veriler ışığında bakıldığında Avro Bölgesi'nde işsiz sayısı 80 bin artarak 15 milyon 950 bine; 27 üyeli AB genelinde ise 84 bin artarak 23 milyon 150 bine çıktı.

Ayrıca da Jill Treanor, "Hisseler, ev fiyatları düşecek ve bankalar tekrar kurtarılmak zorunda kalınacak." [17] derken; 'Ernest & Young'ın raporuna göre ise Avro Bölgesi'nde krizden kaynaklanan durgunluk 2015 yılına kadar sürecek.

BORÇ KRİZİ'NİN BOYUTLARI VE SONUÇLARI

AB'de İrlanda'dan sonra Hollanda ve Fransa'nın borç batağına saplanması korkuluyorken; 'The Financial Times Deutschland' gazetesi, "Avro Bölgesi ülkelerinin çoğunun, AB'nin beşinci büyük ekonomisi İspanya'yı korumak için Yunanistan ve İrlanda'dan sonra Portekiz'in de Avrupa kurtarma fonuna finansal kurtarma başvurusunda bulunması için baskı yaptığını" yazarak,

“Portekiz fonu kullanırsa bu İspanya için iyi olacak, çünkü İspanya Portekiz’in durumundan ağır şekilde etkilenecek” dedi.

AB bankalarına 300 milyar dolar borcu olan Yunanistan’ın kurtarılması için 148 milyar dolar (110 milyar Avro) sağlanmıştı. Öyle ki, Yunanistan krizinin ana teması kamu borçluluğu idi. Bankalarının aşırı kaldıraçlı borçları söz konusu değildi. Tam altı ay geçtikten sonra bugünlerde alevlenen İrlanda’nın ise AB bankalarına 509 milyar dolar borcu var. Oysa İrlanda için tasarlanan kurtarma kredisi 88 milyar dolar (67.5 milyar Avro). Bu borç tablosuyla, bugün tasarlanandan çok daha fazla bir kurtarma fonuna ihtiyaç duyulacağı da açık.

Avrupa ülkeleri, birbiri arkasından borç krizleri içine giriyorlar ve öteki borcu yüksek ülkeler tarafından ek borçlarla “kurtarılıyorlar”. Önce Yunanistan, daha sonra İrlanda, Portekiz ve İspanya...

Gayrisafi Yurtiçi Hasılası’na (GSYH) oranla Avrupa’nın en borçlu ülkesi olan İrlanda’nın borç toplamı, GSYH’sinin 11 katı, yüzde 1100’üdür. Şampiyonun arkasından İngiltere (yüzde 400) ve Hollanda (yüzde 317) gelmektedir. Dünyanın en borçlu dördüncü ülkesi, Hong-Kong (yüzde 300), Uzakdoğuludur. İlk dört ülkeyi, Belçika (yüzde 272), Portekiz (yüzde 241), İsviçre (yüzde 228), Avusturya (yüzde 221), İsveç (yüzde 201) ve Fransa (yüzde 200) izlemektedir.

Milli gelirlere (GSYH’lere) oranla dış borcu en yüksek olan on ülkenin, dış borçlarının toplam tutarı, 24.3 trilyon dolardır. Dış Borç/GSYH oranı yüzde 95 olduğu ve kendi parasıyla borçlanabilmesi nedeniyle ödeme gücü içinde bulunmadığı için yukarıdaki sıralamaya alınmamış olan ABD, dış borç toplam tutarında ilk sıradadır; dış borç toplamı, tek başına 13.9 trilyon dolardır.

Nicholas Veron’un, “Avrupa bankalarının kırılma riskini saklamak da imkânsızlaştı,”[18] dediği tabloda ‘Raiffeisen Bank International’ın araştırması da, Doğu Avrupa endişelerinin yeniden gündeme geleceğine işaret ediyor.

Araştırmaya göre Doğu Avrupa bankacılık sektöründe batık krediler üçüncü çeyrekte yüzde 8 artarak 306 milyon Avro’ya ulaştı. Özellikle Macaristan ve Çek Cumhuriyeti’ndeki yüksek komisyon ücretleri batıkları büyüttü. Özellikle Bulgaristan ve Macaristan’ı önümüzdeki dönemde batık kredi sorunu bekliyor.

Tam da bu koordinatlarda “AB’deki ‘hastaların’ yüklü borcu var 2011 zor geçer. Borç krizine giren her ülkeye yardım paketi ve kemer sıkma reçetesini uygulayan AB’nin bu yaklaşımının yarardan çok zarar getireceği tartışılıyor. 2011’in de yüklü borç geri ödemeleri yüzünden zorlu geçmesi bekleniyor,” diyor Melis Şenerdem...

Özetle Yunanistan krizinin kurtarma paketiyle ‘soğutulmasından’ tam altı ay sonra ortaya çıkan İrlanda krizinde; AB ülkelerinin bir bölümünde değişen siyasal tablo, daha milliyetçi ve ırkçı tonlara yöneliyor. Bu durum, krizi yönetmede de, çözüm yollarında da daha fazla ayrışma ve kutuplaşma getiriyor. AB’deki kriz, giderek krizin yönetilmesi ile ilgili

Gerçekten de kapsamlı “kemer sıkımlar”la halkın refah düzeyine yönelik saldırıların, Yunanistan ve İrlanda’dan sonra Portekiz, İspanya, İtalya gibi ekonomileri çok daha büyük ülkelere doğru yayılması bekleniyor. AB’nin merkez ülkelerinden biri olarak bilinen Belçika’nın adı da, hiç beklenmedik bir biçimde bu ülkelerle birlikte anılmaya başladı; Immanuel Wallerstein’in, “Avrupa, bulaşıcılığına rağmen Atina’nın yarattığı ekonomik sorunu çok zorlanmadan çözebilir. Fakat bölünme tehlikesi altındaki Belçika’nın krizi, kolayca tüm kıtanın krizi hâline gelebilir,” uyarıları eşliğinde...

bir krize dönüşüyor. Nihai olarak siyasal birlik hedefleyen ana temel, ekonomik birlik çatırıyor.

NİHAYET!

ABD’den AB’ye kriz, sürdürülemez kapitalizmin ne kadar akıl dışı ve insana düşman bir ekonomik model olduğunu bir kez daha sergiledi.

IMF Başkanı Dominique Strauss-Kahn, küresel krizin dünya genelinde 30 milyon kişiyi bulan istihdam kaybına yol açtığını, bu sayının önümüzdeki yıllarda 400 milyona ulaşabileceğini söyledi.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre, küresel bazda 210 milyon işsiz bulunurken, gelecek 10 yıl içerisinde yaklaşık 440 milyon gencin istihdam piyasasına katılması bekleniyor.

Avrupa’da yoksulluk artıyor. Belçika ve Hollanda’da veriler, yardımla yaşayanların on binleri bulduğunu gösterirken Romanya’da bir TV çalışanı parlamento balkonundan atıldı.

Faturalarını ödeyemeyen ailelere de 2002’de çıkarılan bir kanunla şirketler örneğinde olduğu gibi iflas etme hakkının tanındığı Belçika’da iflas eden aile sayısı, 2010 yılının aynı dönemine göre 2010 yılının 11 ayında yüzde 24 arttı ve 86 bin 502’ye ulaştı.

Ülkede faturalarını ödemekte zorlandığı için iflas başvurusu öncesinde sosyal yardım kuruluşlarından destek talebinde bulunanların sayısı da hızla arttı. 10.8 milyonluk ülkede kamuya bağlı sosyal yardım kuruluşlarına başvuranların sayısı 365 bine çıktı.

Özetle krizle birlikte dünya genelinde milyonlarca kişi işini kaybetti. Yoksulluk ve yolsuzluk büyüdü.

Uzatmadan toparlarsak kapitalist hükümetler, 2010 yılında, geniş halk kitlelerinden gelen tüm itirazlara karşın bir dizi, insan aklına zarar karar aldılar. Bu yüzden 2011’de sınıf mücadelelerinin,

tüm dünya ölçeğinde sertleşeceğini kolaylıkla söyleyebiliriz.

“Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler” sloganı şimdi bir de, “halkın sırtına yıksınlar” saptamasını eklemek gerekiyor.

Bu saldırgan politikalar gündeme gelirken, emekçi sınıflar, öğrenciler de “hayır” diyerek sokaklara dökülmeye başladılar. İspanya ve Portekiz’de, Yunanistan’da genel grevlerin yanı sıra tüm Avrupa çapında ama özellikle İngiltere, İtalya, Yunanistan’da ve Türkiye’de öğrenciler direnişlerde büyük bir özveriyle ön safta yer aldılar, coplandılar, gazlandılar, hastanelik oldular, ama toplumun geri kalanının sempatisini, desteğini aldılar...

Nihayet kapitalizmin sürdürülemezliğinin yapısal verisi olarak derinleşerek yaygınlaşan III. Büyük Bunalım koşullarında Onlar hepimize, herkese; Orhan Veli’nin, “Heey/ Ne duruyorsun be, at kendini denize:/ Geride bekliyenin varmış, aldırma:/ Görmüyor musun, her yanda hürriyet:/ Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol:/ Git gidebildiğin yere...” diye haykıran dizelerini anımsattılar...

1 Ocak 2011 17:58:46, Ankara.

NOTLAR

- [1] Milovan Cilas.
- [2] Ahmet Insel, “Yeni Bir Mali Kriz Kapıda”, *Radikal*, 9 Kasım 2010, s.8.
- [3] Uğur Gürses, “Bıçak Sırtı Bir 2011: Gelişenlerden Umut Kesilmez!”, *Radikal*, 8 Ekim 2010, s.4.
- [4] E. Ahmet Tonak, *Batan Piyasalar - XXI. Yüzyılın İlk Buhranı*, Kırmızı Yay., 2010.
- [5] Stephen M. Walt, “ABD Kimseyi Eskisi Kadar Cazip Görünmüyor”, *Foreign Policy*, 22 Eylül 2010.
- [6] Murat Yülek, “Amerika’nın İş Gerçekten Zor”, *Zaman*, 12 Aralık 2010, s.8.
- [7] Harvey Blatt, “Amerikalılar: Zengin, Şişman, Mutsuz ve Çevresel Açıdan Aptal”,

AVRO’NUN GELECEK(SİZLİĞİ)

Avro’nun durumuna ilişkin olarak ‘The Economist’, “Avro için çöküş”[19] olasılığından söz edip; Metin Ercan, “AB’deki batıklar sonrası ‘Ekonomik ve Para Birliği’ (Economic and Monetary Union - EMU), zayıf ülkeleri atarak küçülebilir veya Almanya para birimine geçebilir,” derken; “Avro’nun Geleceği Kaldı mı?” sorusunda da “Avro tam anlamıyla ‘çürümeye terk edilen’ bir para birimi” diye yanıtıyor Uğur Gürses...

Almanya Merkez Bankası Bundesbank’ın Başkanı Axel Weber, “Borç krizi AB’yi çökertmez”; Avrupa Finansal İstikrar Fonu’ Başkanı Klaus Regling de, “Avro değerini kaybetse de Avro Bölgesi’ndeki zayıf üyelerin sorunları bölgeyi tehlikeye sokmuyor. Sıfır tehlike var. Hiç bir ülke kendi iradesiyle Avro’yu terk etmeyecek. Zayıf ülkeler için olduğu kadar güçlü ülkeler için de bu ekonomik intihar olur. Siyasi olarak Avrupa Avro’suz sadece değerinin yarısına sahip olur,” deseler de; kimsenin şüphesi olmasın; Mahfi Eğilmez’in ifadesiyle, “Tabure sallanıyor”!

Nihayet AB’ye 2004 yılında katılan Baltık ülkesi Estonya, 1 Ocak 2011’de Avro Bölgesinin 17. üyesi olacakken; Tallinn’deki ‘Manior Business School’ profesörlerinden Andres Arrak’ın “Düğüne davet edildik, vardığımızda cenaze töreniyle karşılaştık” şeklinde yorumuyla durumu net biçimde tarif ederken; Avro’ya geçişe karşı birçok kampanyanın düzenlendiği ülkede muhalefet “Titanik’e son bilete hayır” sloganını kullanıyor!

Cumhuriyet Bilim Teknoloji, Yıl:24, No:1218, 23 Temmuz 2010, s.10-11.

[8] Hüseyin Baş, “ABD ‘Ara Seçimleri’ Ardından...”, *Cumhuriyet*, 8 Kasım 2010, s.10.

[9] Shankar Vedantam, “Amerika Saç Saça Baş Başa”, *Slate*, 6 Ekim 2010.

[10] Ergin Yıldızoğlu, “Sağa Doğru Kayarken Parçalanmak...”, *Cumhuriyet*, 8 Kasım 2010, s.13.

[11] Ergin Yıldızoğlu, “Seçimlerden Sonra Savaş mı Var?”, *Cumhuriyet*, 1 Kasım 2010, s.13.

[12] Ergin Yıldızoğlu, “Seçimlerden Sonra Savaş mı Var? -; II”, *Cumhuriyet*, 3 Kasım 2010, s.4.

[13] Güven Sak, “Vaziyet, Bildiğiniz Gibi Değil, Daha Tehlikeli”, *Radikal*, 21 Aralık 2010, s.21.

[14] Metin Münir, “İrlanda: Zenginliğin Başa Vurması”, *Milliyet*, 2 Aralık 2010, s.10.

[15] Immanuel Wallerstein, “Avrupa Bizat Brüksel’de Çökebilir”, *Znet*, 1 Mayıs 2010.

[16] Ergin Yıldızoğlu, “Hava Döndü”, *Cumhuriyet*, 29 Kasım 2010, s.13.

[17] Jill Treanor, “Avro Çökerse Avrupa Uzun, Kara Bir Kışa Girer”, *The Guardian*, 8 Temmuz 2010.

[18] Nicholas Veron, “Avrupa’nın Durumu Vahim”, *Radikal*, 29 Ekim 2010, s.36.

[19] “AB’nin Hezimetini Kader Değil”, *The Economist*, 9 Temmuz 2010.